

LOGOPÉDUSNAK LENNI NAGY KIHÍVÁS

Az ellátásra szoruló beszédhibás és tanulási zavarral küzdő gyermekek számának növekedése miatt a pedagógiai szakszolgálatokban országszerte szép számmal tevékenykednek logopédusok. Fejlesztő munkájuk sikerét növendékeik, azok szülei, pedagógusaik elégedettsége jelzi számukra a hétköznapokban. Különösen nagy öröm, ha egy országos szakmai szervezet figyelmének középpontjába kerül valaki. Idén egy rétsági logopédus kapta a Magyar Fonetikai Fonológiai és Logopédiai Társaság Kempelen Farkas Emlékérmét. A kitüntetett e hivatás szépségeiről és nehézségeiről is nyilatkozik.

Horváthné Moldvay Ilona középiskolában fizika-matematika tagozatos gimnáziumba járt. Jó tanuló volt, a biológia, fizika, csillagászat, kémia érdekelte, de szerette a magyart is. Tanárainak más-más elképzelése volt továbbtanulását illetően, ezért elment a megyeszékhelyen lévő pályaválasztási tanácsadóba, és segítséget kért. Több alapos vizsgálat után a szakemberek azt javasolták, hogy válassza a gyógypedagógiát. A főiskolán pedig a szakválasztást már kedvenc tanára, Montágh Imre hatása befolyásolta, így logopédus lett. Jelenleg a Rétság Kistérség Egységes Pedagógiai Szakszolgálatának Palotás Gábor-díjjal kitüntetett mesterlogopédusa, az Országos Köznevelési Tanács tagjaként a Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek és tanulók Bizottságának elnöke, aki közoktatási szakértőként, valamint több országos szakmai szervezet elnökségi tagjaként is a szakma, szűkebb értelemben a logopédia elhivatott képviselője. Szerinte az ember alapvető igénye és motivációja a kommunikáció.

– Ezen általában a beszédet értjük, pedig ennek a fogalomnak sokkal átfogóbb a jelentése. A beszéd igen

komplex folyamat. A beszélt és írott nyelv nemcsak a világban való eligazodást, a tudáshoz való hozzáférést, a társas kapcsolatok kialakítását, fenntartását biztosítja, hanem a gondolkodás milyenségét is jelentősen befolyásolja – kezdi beszélgetésünket Horváthné Moldvay Ilona. – Vizsgálatok eredményei mutatják, hogy aki jól beszél, jól kommunikál, jobban és gyorsabban boldogul, mint beszédhibás társai. Ugyanakkor a kapcsolat, a kommunikáció olyan erős igénye az embernek, hogy beszéd nélkül is, a kommunikáció másféle formájával is jelentős dolgokat képes alkotni. Példa erre a siketen és vakon született Helen Keller, akit egy fantasztikus pedagógus meg tudott tanítani a nyelv használatára. Mivel kiemelkedő intelligenciával rendelkezett, tanulmányai végeztével maga is egyetemi oktató

lett. Fantasztikus még Stephen Hawking esete is, akit Einstein munkájának folytatójaként tisztel a tudományos élet. Ő egy súlyos betegség következtében mára elvesztette beszédképességét. Zseniális gondolatait így a technika – számítógép – segítségével igyekszik megosztani a világgal. De térjünk vissza a logopédia világába! A beszédében bármilyen okból és

bármilyen mértékben akadályozott gyermeket, felnőttet lehetőségeinek határáig kell segítenünk, hogy a lehető legteljesebb mértékben megélhesse a „meghallgatottság” élményét és alakíthassa környezetét. Ezt segítheti a problémával küzdő ember minden környezetében élő embertársa, de a professzionális tudás ezen a területen a logopédus-szakemberek birtokában van. Ebben a segítségnyújtásban egy dologra azonban figyelniünk kell: a teljes személyiséget kell mindig segítenünk, nem szabad izoláltan a beszédre koncentrálni!

– Milyen változások figyelhetők meg manapság logopédus-szemmel?

– Nagy átalakulások zajlanak minden területen, így a logopédia területén is. A mi szakmánk most keresi a helyét az új struktúrában és vívja sajátos belső szakmai harcait. Azt gondolom, hogy megőrizve a sokszínűségünket, a szakmai értékeket, fontos a nyitás, az új ismeretek, az új tudás felé. Nem könnyű egyensúlyozni a szakmai identitás megőrzése, és a változó világ által kikényszerített szükségesség átalakulás között, különösen a kompetenciahatárok „csúszkálása” miatt. Ezt viszont nem lehet megúszni. Más tudományterületek új ismeretei termékenyítőleg hathatnak a mi területünkre is.

A szakmai hétköznapi tapasztalata pedig, hogy egyre több gyermeknek van szüksége valamilyen fokú segítségre a kommunikációt illetően. Ezt két tény alapozza meg. Az egészségügy fejlődésével sok csecsemő marad életben, akikről 20–30 éve még le kellett volna mondani. Közben a logopédiai diagnosztikai tudás is differenciáltabb, árnyaltabb lett.

– Miben látja a logopédus gyakorlati munkájának szépségeit és nehézségeit?

– Nagyon szeretem a szakmámat, de mindig hangsúlyozom a hallgatóknak is, hogy logopédusnak lenni nagy kihívás. E hivatás szépsége az én számomra több elemből áll össze. Nyilván a segítő szakma már önmagában a szívem szerint való. A tanítás szerintem is „a mesterségek mestersége” (Comenius). Ezen túl, mivel a beszédhibák sokféle területén különböző súlyosságú, igen széles életkor skálán mozgó gyermekeket, felnőtteket kezelünk, ez olyan kreatív tevékenységet kíván meg a szakembertől, ami folyamatosan karbantartja gondolkodásunkat, empátikus képességünket, nyitottságunkat a világra.

A nehézségét főként abban látom, hogy – bár Magyarországon a logopédiai munkát a pedagógiai tevékenységekhez sorolják –, olyan szoros kapcsolatban áll különböző tudományokkal – különösen az orvostudománnyal, pszichológiával, nyelvészettel –, hogy néha nehéz a pedagógiai keretei között valódi alkotó tevékenységként megélni a mindennapokban. Egy hároméves gyermekkel például nem lehet 45 percig beszédin-

dítást végezni jogszabályok alapján, technokrata módon, különösen, ha hiányzik a logopédus részéről az elfogadás és az empátia. Egyszer hallottam egy hasonlatot a pedagógiai munkáról, aminek lényege, hogy a pedagógus-szakember, művész és alkotó. A mesterségbeli tudás az alap, a személyiség gyógyító ereje, az érzékenység nagyon fontos, de talán a probléma kreatív megközelítése és megoldása a legfontosabb.

Feltehetően sokan láttuk *A király beszéde* című Oscar-díjas filmet, Lionel Logue (a logopédus) és VI. György angol király különös kapcsolatának történetét. A szakember unokájának érdekfeszítő könyve, amely Lionel eredeti naplója alapján született, már kevesebb ember kezébe került. Mindkét alkotás középpontjában a király kommunikációs zavara, dadogása áll. A siker záloga, hogy a beszédhibás felnőtt a logopédussal karöltve, sokféle módon küzd meg a beszédállapot változásáért. Miután e filmet több millió laikus látta, reménykedem abban, hogy a logopédus komplex, céltudatos munkájára sikerült ezzel is felhívni a figyelmet.

– Hogyan fogalmazná meg szakmai hitvallását?

– A szakmai tudás fontos, de nem elégséges a segítő szakmában. A személyiségünk is terápiás elem, ezért azt is karban kell tartani. A másik gondolat, ami vezérel, kedves tanárom, Montágh Imre fontos mondata:

„Légy kongruens (hiteles)! Mikor hiteles valaki? Ha azt mondja a szája, amit gondol az ész, és érez a szív”.

– Az ilyen tudatosan gondolkodó és cselekvő, gyakorlott logopédus nyilván sok sikertörténettel büszkélkedhet...

– Harmadikos korában ismerkedtem meg Edinával, akkor költöztek ide. Mivel igen intelligens kislány volt, addig nem is figyelt föl rá senki, hogy gondjai vannak az olvasással. Súlyos diszlexiával küzdött. Ezt nyilván az új környezethez való alkalmazkodás súlyosbította. Szakértői vizsgálat után – melyen megállapították, hogy súlyos rész-képesség-zavara van – terápia-s foglalkozásokon vett részt nálam heti három alkalommal. Három évig járt logopédiai foglalkozásra. (Akkor még nem választották ily módon szét a rehabilitációs tevékenységet a logopédiai tevékenységtől, mint ma.) Ezek után már elengedtem a kezét, hiszen addigra szinte minden területen nagyon sokat fejlődött, s olyan ügyesen tudta kezelni megmaradt kis hátrányát, hogy szépen boldogult.

Néhány év múlva találkoztunk. A szóbeli érettségijéről érkezett. Oda-jött hozzám, és elújságolta, hogy négyest kapott magyarból, s így lehetősége lesz főiskolán továbbtanulni. Nagyon hálás, mert ő tudja, hogyha évekig nem foglalkozom vele, ma nem tudott volna leérettségizni. Kell ennél nagyobb elismerés?

GÁRDONYINÉ KOCSI ILONA